

Министерство на земеделието и храните

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 37/2024)

София, 2 октомври 2024 г.

Съдържание

1.	Проведени основни мероприятия в растениевъдството към 26.09.2024 г.	3
1.1	Реколта от слънчоглед и царевица за зърно.....	3
1.2	Площи и производство на тютюн.....	3
1.3	Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди.....	4
1.4	Площи и производство от трайни насаждения	5
2.	Есенна кампания.....	5
3.	Външна търговия с основни земеделски култури	5
3.1	Зърнени и маслодайни култури	5
3.2	Плодове и зеленчуци	6
4.	Цени	8
4.1	Зърнени и маслодайни култури	8
4.2	Плодове и зеленчуци	9

Забележки: Материалът включва оперативна информация относно проведените основни селскостопански мероприятия по данни от областните дирекции „Земеделие“, Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК) и общински служби по земеделие, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара.

1. Проведени основни мероприятия в растениевъдството към 26.09.2024 г.

1.1 Реколта от слънчоглед и царевица за зърно

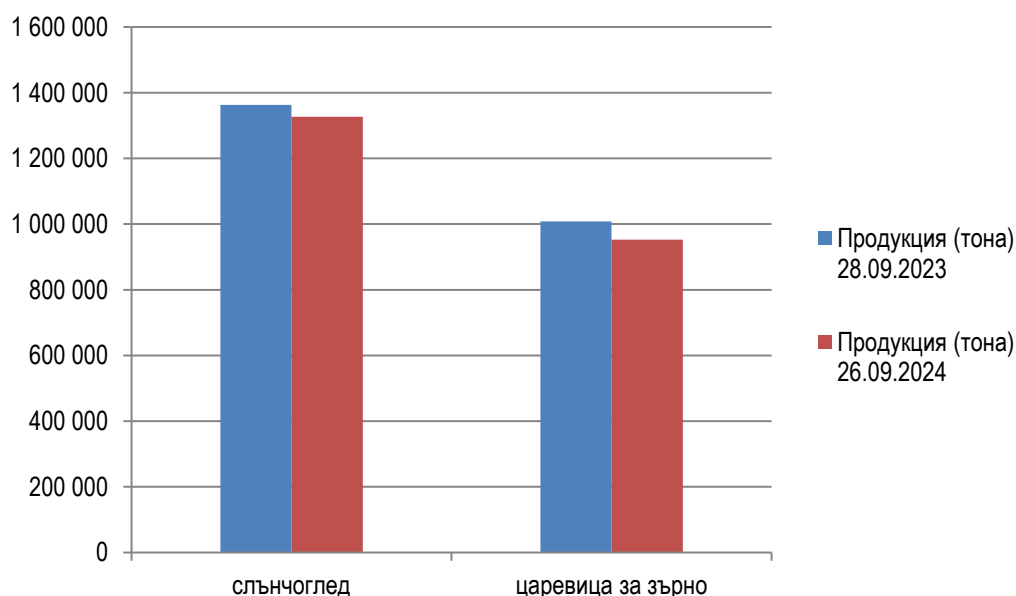
По оперативни данни, към 26 септември 2024 г. кампанията по реколтиране на площите със слънчоглед и царевица за зърно продължава да се движи с по-бързи темпове спрямо миналата година. Въпреки това, засега продукцията от двете култури е съответно с 2,7% и 5,5% под нивата отпреди една година, поради съществено понижение на средните добиви от декар, под влияние на неблагоприятните климатични условия.

Реколта от слънчоглед и царевица за зърно към 26.09.2024 г., ха

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	28.09.2023	26.09.2024	28.09.2023	26.09.2024	28.09.2023	26.09.2024	28.09.2023	26.09.2024	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
слънчоглед	860 088	921 951	727 651	851 522	1 363 085	1 326 576	187	156	7,2%	17,0%	-2,7%	-16,6%
царевица за зърно	536 104	510 472	233 874	355 688	1 007 988	952 630	431	268	-4,8%	52,1%	-5,5%	-37,8%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

Продукция от слънчоглед и царевица за зърно към 26.09.2024 г., сравнено със същия период на 2023 г.

1.2 Площи и производство на тютюн

На този етап производството на Ориенталски тютюн отбелязва спад от 13,3% на годишна база, като се наблюдава намаление както на площите, така и на средния добив. Същевременно, нарастват събраните количества тютюн от типовете „Виржиния“ (с 81%) и „Бърлей“ (с 37,9%).

Площи и производство на тютюн към 26.09.2024 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	28.09.2023	26.09.2024	28.09.2023	26.09.2024	28.09.2023	26.09.2024	28.09.2023	26.09.2024	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Тютюн-Ориенталски	2 282	2 083	2 281	2 078	3 490	3 025	153	146	-8,7%	-8,9%	-13,3%	-4,6%
Тютюн-Виржиния	431	469	341	469	420	760	123	162	8,8%	37,5%	81,0%	31,7%
Тютюн-Бърлей	140	192	139	191	282	389	203	204	37,1%	37,4%	37,9%	0,5%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

1.3 Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди

Според последните оперативни данни, производството на краставици, домати, пипер, пъпеши и дини на открито е с между 3,4% (краставици) и 60,1% (дини) над отчетеното по същото време на миналата година. Увеличението се дължи основно на по-големия размер засадени и реколтирани до момента площи, като при пипера, доматиите и дините се наблюдава и повишена продуктивност от декар. При по-малко реколтирани площи и по-ниски средни добиви, засега прибраните количества картофи и зеле изостават съответно с 15,4% и 42,4% на годишна база. По-слабо намаление се отчита при реколтата от ягоди, отглеждани на открито - с 1,8%.

Общото производство на оранжерийни домати за периода от началото на 2024 г. досега е с 30,7% под миналогодишното, а това на оранжерийни краставици – с 10,6%.

Площи и производство от зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди към 26.09.2024 г.

	Засадени площи (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	28.09.2023	26.09.2024	28.09.2023	26.09.2024	28.09.2023	26.09.2024	28.09.2023	26.09.2024	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Картофи	7 483	6 629	3 967	3 622	66 626	56 391	1 680	1 557	-11,4%	-8,7%	-15,4%	-7,3%
Зеле	1 410	1 469	389	252	7 208	4 149	1 853	1 646	4,2%	-35,2%	-42,4%	-11,2%
Дини	3 653	5 643	3 633	5 619	76 219	122 048	2 098	2 172	54,5%	54,7%	60,1%	3,5%
Пъпеши	2 879	3 344	2 756	3 252	26 262	28 445	953	875	16,2%	18,0%	8,3%	-8,2%
Пипер на открито	2 248	2 277	2 083	2 145	28 277	29 993	1 358	1 398	1,3%	3,0%	6,1%	2,9%
Домати на открито	2 151	2 552	2 072	2 424	44 716	60 167	2 158	2 482	18,6%	17,0%	34,6%	15,0%
Краставици на открито*	380	478	378	475	7 046	7 289	1 864	1 535	25,8%	25,7%	3,4%	-17,7%
Ягоди на открито	883	856	872	837	5 956	5 850	683	699	-3,1%	-4,0%	-1,8%	2,3%
Домати в оранжерии	536	519	502	474	53 237	36 872	10 605	7 779	-3,2%	-5,6%	-30,7%	-26,6%
Краставици в оранжерии	421	412	404	383	46 009	41 142	11 388	10 742	-2,1%	-5,2%	-10,6%	-5,7%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

* Включва и корнишони

1.4 Площи и производство от трайни насаждения

При всички наблюдавани трайни насаждения към края на м. септември 2024 г. се отчита нарастване на реколтираните площи спрямо година по-рано, в повечето случаи съчетано и с по-високи средни добиви от декар (с изключение на ябълките, орехите и виненото грозде). В резултат, прибраните количества сливи, ябълки, малини, десертно грозде, круши, праскови и винено грозде бележат увеличение с между 11,1% (сливи) и 83% (винено грозде) на годишна база, а при орехите, чиято беритба все още е в начален етап, ръстът е повече от два пъти.

Площи и производство от трайни насаждения към 26.09.2024 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	28.09.2023	26.09.2024	28.09.2023	26.09.2024	28.09.2023	26.09.2024	28.09.2023	26.09.2024	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
ябълки	4 298	4 127	979	1 307	7 699	9 298	786	711	-4,0%	33,5%	20,8%	-9,5%
круши	572	623	278	362	1 299	1 924	467	531	8,9%	30,2%	48,1%	13,7%
праскови	1 765	2 539	1 749	2 532	11 985	18 178	685	718	43,9%	44,8%	51,7%	4,8%
сливи	9 196	9 246	7 877	8 602	47 668	52 965	605	616	0,5%	9,2%	11,1%	1,8%
кайсии	-	2 878	-	2 877	-	16 109	-	560	-	-	-	-
орехи	8 605	8 900	318	1 069	312	739	98	69	3,4%	236,2%	136,9%	-29,6%
малини	1 754	1 737	1 523	1 671	4 848	6 034	318	361	-1,0%	9,7%	24,5%	13,5%
лозя винени	29 722	28 556	9 854	19 923	48 481	88 701	492	445	-3,9%	102,2%	83,0%	-9,6%
лозя десертни	2 704	2 600	1 534	2 129	7 177	9 976	468	469	-3,8%	38,8%	39,0%	0,2%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

2. Есенна кампания

През изминалата седмица стартира сеитбата на основните есенни култури, като към 26 септември 2024 г. са засети 3 650 ха с пшеница, 632 ха с ечемик и 29 123 ха с рапица.

3. Външна търговия с основни земеделски култури

3.1 Зърнени и маслодайни култури

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

По предварителни данни на НСИ, през изминалата 2023/24 пазарна година от страната са изнесени общо 5 558,9 хил. тона пшеница, 519 хил. тона ечемик и 116,7 хил. тона рапица. Експортът на пшеница нараства с 36,1% в сравнение с предходния пазарен сезон, на ечемик - над два пъти, докато този на рапица се свива с 48,2%.

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

През периода септември 2023 г. – юни 2024 г. износът на царевица е със 17% по-малко на годишна база (982,3 хил. тона), а този на слънчоглед – с 9,5% (592,9 хил. тона).

Внос на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

По предварителни данни на НСИ, през изтеклата 2023/24 пазарна година в страната са внесени 103,9 хил. тона пшеница (с 91,5% повече спрямо същия период на предходния сезон) и 134,9 хил. тона рапица (близо трикратно увеличение на годишна база). Доставките на ечемик спадат с 84%, възлизайки на малко над хиляда тона.

Внос на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

За периода септември 2023 г. – юни 2024 г. вносът на царевица намалява с 28,5% на годишна база, до 30,7 хил. тона, а този на слънчоглед – с 12,5%, до 620,3 хил. тона.

3.2 Плодове и зеленчуци

През първите шест месеца на 2024 г. в страната са внесени 161,4 хил. тона пресни зеленчуци или с 9,7% по-малко спрямо съответния период на 2023 г. Същевременно, доставките на пресни плодове нарастват със 7,4%, до 195,5 хил. тона.

При повечето основни пресни зеленчуци се наблюдава намаление на вноса на годишна база, най-сериозно при картофите - със 7,3 хил. тона (22,1%), краставиците - с 4,2 хил. тона (22,5%), доматиите - с 2,2 хил. тона (3,9%) и лука - с 1,2 хил. тона (8,6%). По-големи са влезлите в страната гъби (с 3,1%), моркови и репи (с 8,7%) и марули (с 26,9%).

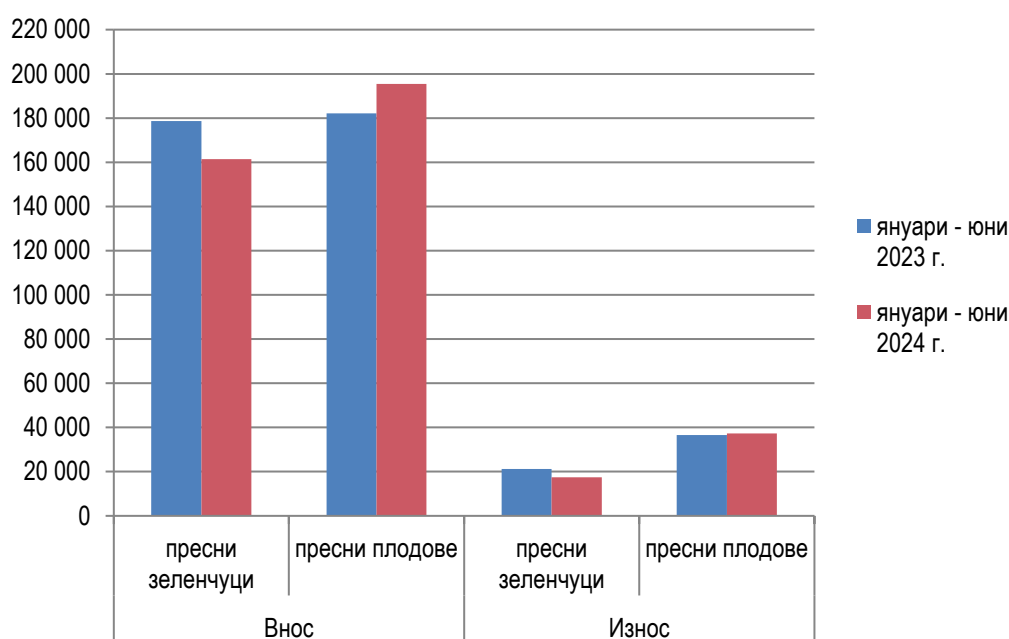
Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци през м. януари - юни 2024 г., сравнено със същия период на 2023 г., тона

Поток	Продукти	януари – юни 2023	януари – юни 2024	Изменение на годишна база
Внос	пресни зеленчуци	178 616	161 363	-9,7%
	пресни плодове	182 047	195 459	7,4%
Износ	пресни зеленчуци	21 268	17 491	-17,8%
	пресни плодове	36 601	37 243	1,8%

Източник: данни на НСИ (предварителни данни за 2023 г. и 2024 г.), обработени от МЗХ
Бележка: „пресни зеленчуци“ включва търговията по тарифни кодове от 07010000 до 07099990, а „пресни плодове“ – търговията по тарифни кодове от 08010000 до 08109075.

Малко над половината от внесените през първата половина на 2024 г. пресни плодове са цитруси и банани - общо 101,7 хил. тона (с 1,6% по-малко спрямо аналогичния период на 2023 г.). Доставкаите на ябълки също заемат сравнително голям дял (15,1%), като отбелязват ръст от 21,9% на годишна база. Внесени са по-малко пъпеши (-17,9%), ягоди (-18,7%) и киви (-39,2%) спрямо периода на 2023 г., а нарастване се наблюдава при кайсиите (+7%), крушите (+7,2%), дините (+25,9%), черупковите плодове (+48,8%), гроздето (+50,2%), прасковите (+52,6%) и черешите (близо три пъти).

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци, тона

През периода януари - юни 2024 г. износът на пресни зеленчуци спада със 17,8% на годишна база, до 17,5 хил. тона, докато при пресните плодове се отчита леко увеличение с 1,8%, до 37,2 хил. тона.

Понижението на общия износ на пресни зеленчуци е основно вследствие на свитата реализация на домати (с 2,2 хил. тона или с 21,5%) и краставици (с 1,4 хил. тона или с 35,3%). Сред останалите по-значими продукти, нарастват изнесените количества сладки пиперки (+6,4%) и лукови зеленчуци (+54,2%).

Голяма част от регистрирания износ на пресни плодове през първото полугодие на 2024 г. представлява реекспорт на продукти, които не са произведени в България, в т. ч. основно цитрусови плодове - 22,2 хил. тона, с 8,5% под нивото отпреди една година. Експортът на ябълки и череша е няколкократно по-голям на годишна база. Повече са и изнесените дини (+2,9%) и черупкови плодове (+51,6%).

4. Цени

4.1 Зърнени и маслодайни култури

Към 25 септември 2024 г. средните изкупни цени за страната на основните зърнени и маслодайни култури бележат повишение в рамките на 0,3% - 2,5% на седмична база, най-съществено при слънчогледа.

Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 25.09.2024 г., лв./тон без ДДС

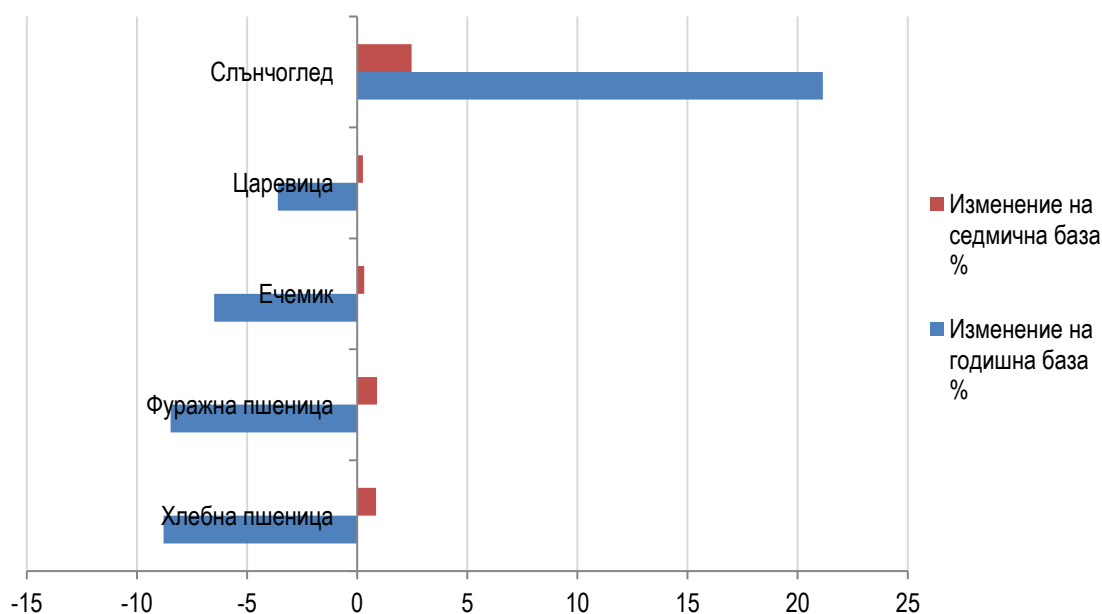
	27.09.2023	18.09.2024	25.09.2024	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	387	350	353	-8,8	0,9
Фуражна пшеница	366	332	335	-8,5	0,9
Ечемик	339	316	317	-6,5	0,3
Царевица	389	374	375	-3,6	0,3
Слънчоглед	719	850	871	21,1	2,5
Рапица	*	836	840	-	0,5

Източник: САПИ ЕООД (средноседмични цени); изчисления на МЗХ

* няма данни

В сравнение с аналогичния период на миналата година, цените на зърнените култури са с между 3,6% (царевица) и 8,8% (хлебна пшеница) по-ниски, докато слънчогледът е поскъпнал с 21,1%.

Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към 25.09.2024 г.

4.2 Плодове и зеленчуци

През последната седмица на тържищата в страната се наблюдава намаление на цените на пипера (червен и зелен), зелето, десертното грозде и дините в границите от 2,1% (червен пипер) до 19,4% (дини). На по-високи цени се предлагат оранжерийните краставици (с 1,3%), пъпешите (с 2,3%), картофите (с 4,4%) и прасковите (със 7,4%). Средната цена на едро на полските домати остава без промяна.

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 27.09.2024 г., лв./кг

	29.09.2023	20.09.2024	27.09.2024	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	1,34	1,13	1,18	-11,9	4,4
домати (оранжерийни)	3,40	*	*	-	-
домати (открити площи)	*	1,75	1,75	-	0,0
домати (внос)	*	*	*	-	-
краставици (оранжерийни)	2,83	3,10	3,14	11,0	1,3
краставици (внос)	*	*	*	-	-
пипер (зелен)	1,77	1,72	1,68	-5,1	-2,3
пипер (червен)	2,08	1,91	1,87	-10,1	-2,1
зеле	1,14	1,12	1,08	-5,3	-3,6
дини	0,95	0,62	0,50	-47,4	-19,4
пъпеш	1,72	1,30	1,33	-22,7	2,3
праскови	*	2,17	2,33	-	7,4
череш	*	*	*	-	-
ябълки (внос)	2,09	*	*	-	-
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	2,19	2,34	2,21	0,9	-5,6

Източник: ДКСБТ; изчисления на МЗХ

* няма данни

Към края на м. септември 2024 г. цените на повечето от основните плодове и зеленчуци, налични на тържищата, се движат под нивата отпреди една година. По-значително са поевтинели дините (-47,4%) и пъпешите (-22,7%), а по-умерено – зеленият пипер, зелето, червеният пипер и картофите (в рамките на 5,1%-11,9%). Увеличение на годишна база отбелязват цените на десертното грозде (+0,9%) и оранжерийните краставици (+11%).

**Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци
към 27.09.2024 г.**

